

Ko Ruhia rawa te mana i maha ona whaitanga ki te pito ki te hauraro o Haina; i kiia hoki e nga nupepa he kino rawa nga tika-nga a Ruhia ki nga Hainamana, e patua ana nga taotu, nga herehere, nga wahine me nga tamariki. He korero noa ranei. Otira he iwi kino rawa te Hainamana kia waiho herehere ana e kore rawa e ata noho, tetahi e kore rawa e whakaorangia e nga Hainamana nga herehere pakeha, nga taotu nga wahine nga tamariki.

He mihinare te iwi kei te kohurutia e te Hainamana - ka hia ra kua mate? Otira no mua iho te kupu e tukinotia nga Karaitiana. I ki tetahi tangata ki tana whakaaro kua 50,000 Karaitiana Hainamana kua kohurutia! Ma te tukino ka matauria ai nga tino Karaitiana nga "hipokiriti" ranei, ka tataritia ai nga witi nga papapa. He mea pai pea kia tukinotia te Hahi Maori kia matauria ai te u o te tangata te ngakau rahirahi ranei.

WAIKATO TANIWHA-RAU.

(Na APIRANA T. NGATA, M.A., LL.B.)

WAIH I.

"Koia nei te he o te manu rere noa,
He topa mai kaore kau he tauranga e"

He mama ia te manu ki te hauraro haere i nga takiwa nei, ki te whakahou i nga tirohanga kanohi o nga ra ka huri nei, i miharo ai te ngakau ki nga ahua o era wahi o era wahi. Ko tenei e Te PIPIWHARAUAO reia atu e koe i te Robe Potae o Tuhoe ki Te Kuiti, ki Tarawera, ki Tauwhare, ki Waahi, mauria atu te aroha ki a Waikato, ki a Maniapoto, ki nga hoa kakari o ko tata ake nei.

Tenei ka huri ake, e noho Waikato
Tenei te ngakau mibi, tenei te rangi nei
Nui rawa ra te hari, o enei tangata
Mo te pai o te tiaki i a matou ma

E rua aku marama i ke pikopiko ai i roto o Waikato, i nga rohe o te kingitanga, e titiro ana ki ona mahara i roto i ona hui, e matakikiki ana ki te ahua o tona whenua. E reka ai te korero i te ahua o tera iwi me ata waiho marire mo tetahi po marangai, kia ki pohapoha te whare i te tangata, ka ata whakatu ai me te kapakapa ano te ringa: tera ano e pakiri o niho ki te kata. Tena ko te taonga nei ko te nupepa raua ko te korero tuhutuhi, kaore e

puta te nuinga o nga mahara i te kopiri o te inarae hei koringa.

Tera e takoto ra te riu o Waikato, e hahae tonu ana i te puku o te motu a tuakina rawatia atu kei Te Tai Hauauru. Ko Te Heuheu i Tongariri te matapuna, kei reira pea te toka i patukia e te taniwha i pipi mai ai ko Waikato, ka ngaki mai i waenganui o Taupo ka titaha mai i a Te Arawa, katahi ka kopikopiko ka whati ka maro ka whakawiri ka miri i te whenua i te rakau me te kohikohi haere i nga awa ririki i nga awa nunui i nga rukunga o nga repo, tae rawa ake ki Ngauawahia ka tomo mai a Waipa, na reira nei i whakahiato mai nga waitere o nga whawharua o Maniapoto, ka hui raua ka poka i Taupiri a ka maro te whai ki Tamaki. Tamaki Makaurau - Ehara! Ka whakabohia mai e te whenua, a pakaru ke atu ana ki nga one kirikiri o Te Tai Hauauru. Mo konei te kupu nei, "Waikato Taniwha rau! he piko he taniwha, he piko he taniwha:" ara, tetahi aronga o taua kupu, kei nga mana tangata ia tona tino taunga. Ka pae i te taha o te awa nei ko Ngatiraukawa tae atu ki Maungatautahi: i kona ki te takiwa atu o Ngauawahia ko Ngatibaua, te iwi o Te Waiarua: ka takoto atu i kona a te moana atu ana ko Waikato he maha nga wehewehenga i roto. Taihoa e korero ake ai mo Ngatimaniapoto, mo Ngatiraukawa.

Iua ka takoto nga mania o Waikato, a waenganui tonu, me te mea nei i ata whakaturia ona pukepuke hei parepare, ko Maungatautahi, ko Maungatautari, ko Kakepuku e tiro iho ana ki Puniu ki te rohe wehenga o Waikato o Maniapoto, ko Pirongia e toha ra ki nga hau e wha e kite atu ana i Kawhia, i Aotea, i Whaingaroa ko Taupiri ko te puke whakatauki a Waikato, e ki nei, "Ko Waikato te wai, ko Taupiri te maunga, ko Potatau te tangata." Kei Taupiri ka whakanoti nga biwi a puta uaua nga wai ki tera taha. Ka takoto atu i tua he maunga he wai he mania. E tika ana kia waiho te wai o Waikato hei mea pepchanga, na reira e i a Waikato iwi i tupu ai i nui ai i kotahi ai i rangona ai e te motu. I ona ra e maru ana tetahi taha me tetahi taha o te awa i te tangata, inaianei kua tu takitahi nga pa, rokohanga ka whakaururu ko nga pa o te pakeha i waenganui. Ko te whenua, he whenua ano mo nga kai me nga taonga e rite ana: he hua te parareka, te korau, ki etahi wahi he kumara, engari ko te tarutaru hei kai ma te kararehe kaore e tino ora ki reira i te kaha ake o te whenua, me whakawairakau ra ano ki nga mea a te pakeha ka tipu ai mo